

skupini malih davkoplačevalcev, dočim delavec, zavarovan pri bolniški blagajnici, bode volil v skupini malih davkoplačevalcev še le, če plača najmanj goldinar davka.

Velika krivica je pa, da se izključijo od volilne pravice mnogoštevilni delavci, kateri niso zavarovani pri bolniških blagajnicah, to je raznovrstni kmetijski delavci. Da se ti izključijo, to je zasluga pred vsem nemških konservativcev in pa veleposestnikov. Boje se zlasti poslednji, da ne bi potem se v drž. zboru razpravljale neugodne delavske razmere po grajščinah. Sedaj konservativni časopisi radi prijavljajo, kako židovski kapital izsesava ljudi po tovarnah, a potem bi se pa pokazalo, da krščanski kapital marsikje dosti bolj krščanski ne ravna.

Opravičuje se s tem, da bi se socijalizem ne zanesel na deželo. To je pač prazno opravičevanje. Pogled v druge države nam le prejasno dokazuje, da na kmetih nima tal socijalizem. Zakaj bi pač bilo v Avstriji drugače. Sicer se pa državni zbor na to niti ne bi smel ozirati, kako bodo volili novi volilci, merodajno bi mu moralo biti le to, da tudi kmetski delavci pripomagajo k plačevanju davkov in nosijo tudi državna bremena in da zato morajo biti deležni tudi političnih pravic. To stališče je jedino pravilno in pravično, vsako drugo stališče je pa nepravilno in krivično. Otroka, ki ga je porodil pododsek, sedaj nobena stranka ne mara prav priznati za svojega, podtikajo ga druga drugi, liberalci konservativcem, konservativci liberalcem itd., a resnici na čast moramo reči, da ta kuriozni načrt je dete vse koalicije, katera je onemogočila Taaffejev mnogo pravičnejši načrt novega volilnega reda. Vse so jednako odgovorne za njegove prednosti in napake. Če pododsekovo delo ni dobro, je le dokaz politične nezmožnosti koalicijskih strank in potem pa bi bila njih dolžnost, da se umaknejo in stvar izročijo sposobnejšim možem.

Politični pregled.

Cesarski komisar. — Na Dunaji so minoli teden imeli voliti župana. Pri tretji volitvi je dobil dr. Lueger 70 glasov, ravno toliko, kolikor je potrebno za izvolitev. On pa izvolitve ni sprejel, kajti nadejal se je, da pri novi volitvi dobi še več glasov. Ko se je pa četrtič volilo, je pa dr. Lueger dobil le 65 glasov. Volitev se je odložila. Vlada je pa mej tem si prizadevala pregovoriti kacega liberalca, da bi prevzel županstvo. Dr. Luegerja se namreč ne upa predložiti v potrjenje, ko bi tudi bil izvoljen. Več liberalnih poslancev je zapretilo, da bi v tem slučaju ostavili koalicijo. Da se vlada pomaga iz zadrege, je razpustila mestni zastop in imenovala okrajnega glavarja dr. Friebeisa za vladnega komisarju. Vladnemu komisarju je dodan svet iz petnajstih dosedanjih svetnikov iz obeh strank. Nove volitve bodo koncem septembra. Protisemitje bi bili radi, da bi se volilo že po letu, ko več liberalcev ni na Dunaji.

Demonstracija za občno volilno pravico — Dne 30. maja priredili so na Dunaji delavci veliko demonstracijo za občno volilno pravico. Vladi ta demonstracija nič prav ne ugaja in je v uradnem listu zapretila, da se v bodoče ne bode več toliko svobode puščalo za take demonstracije, temveč se bodo preprečile z uporabo zakona o združevanju in zborovanju. Vlada menda hoče zmatrati za zborovanje, če se le kje snide

več delavcev. Čudno se nam ne zdi, kajti knez Windischgrätz ni poseben prijatelj svobode, grof Schönborn pa še manj. Nekoliko je pa naperjena izjava proti dunajskim protisemitom, kateri so na ulici obricali nekega liberalnega mestnega odbornika, ki je prihajal k seji. Protisemitje na Dunaji so namreč proti židom tako nahujskali prebivalstvo, da vodje niso več v stanu zabranjevati izgrediv.

Zaradi neznanja češčine. — Knez Hugon Salm ni hotel prevzeti predsedstva moravske kmetijske družbe, ker ni zato sposoben, ker ne ume češčine. Ko bi le tudi drugi Nemci prišli do podobnega prepričanja, da je za tako mesto treba znanja obeh deželnih jezikov.

Bolgarija. — Dobro znano je absolutistično počenjanje nekdanjega bolgarskega ministerskega predsednika Stambulov-a. Vse se je moralo zvršiti po njegovi volji. Noben pa se mu ni upal blizu. Slednjič je vendar pal. Sedaj so se jele še-le čuti tožbe proti njemu. Narodno sobranje je izvolilo komisijo, ki naj nabira gradivo za obtožbo proti Stambulovu. Stambulov vedoč, da je kriv, hotel je v tujino, toda vlada mu ni hotela dati potnega lista. Preiskovalna komisija pa je sklenila Stambulova tožiti.

Belgija. — Vsako upanje, da bi se kongiška država v Afriki spojila z Belgijo, je pri kraji. Za letos je stvar pokopana, drugo leto pa, ko bodo nove zbornične volitve, še misliti ni, da bi kateri poslanev to protinardno misel hotel v svojo škodo podpirati. Ravno vprašanje o Kongu daje socijalistom upanje na vspehe pri volitvah. Vlada je potrošila oziroma jamčila velikanske svote za Kongo. Pogajanja glede spojitve se ne morejo srečno dovršiti in država, ki je jamčila večja posojila za Kongo, morala bo iste plačati. Da bo pri razpravi o dovolitvi v to potrebnega kredita velik boj, je umevno, vendar je upati, da bodo poslanci dotične kredite dovolili, le da je pereče vprašanje o spojitvi kongiške države z Belgijo za enkrat odloženo.

Francija. — Letni spomin Carnotovega usmrtenja hoče francoska vlada slovesno praznovati. Poleg oficijelne slavnosti v Pantheonu bode republikanski predsednik in ministri obiskali rakev nesrečnega bivšega republikanskega predsednika in bodo položili vence na njo. Vdova dala bo brati za pokojnim možem sv. mašo, kateri bodo prisustovali tudi vladni zastopniki. Uvedlo se bode tudi javno žalovanje, ki bode trpelo od dne smrti, 25. junija do dneva pokopa 1. julija. Tudi javna poslopja se bodo ogrnila te dni v žalostno obleko in častniki nosili bodo te dni žalovalni trak na meči. — Prišlo se je na sled velikim sleparijam pri francoski južni železnici. Zapletenih je v to afero več poslancev in ministrov. Za podkupovanje so baje izdali cel milijon. Afera provzročila bo brezdvomno velike škandale v parlamentu.

Obrtnija.

Meščansko stavbinsko društvo.

Meščansko stavbinsko društvo je imelo 28. maja popoldne v mestni dvorani svoj ustanovni občni zbor, katerega so se vsi sloji našega meščanstva mnogobrojno udeležili.

Zborovanje je otvoril predsednik mestne hranilnice gosp. Vaso Petričić. Pozdravil je navzoče someščane in omenil, da se je moralo nekaj storiti, da se pretirane cene za stavbinski material in stavbinska dela kolikor mogoče paralizujejo; v to svrhu osnoval se je odbor iz naših meščanov, ki namerava oživitvoriti zadrugo z omejenim poroštvom, ki bi prva ustanovila veliko opekarno,

pozneje pa se oziroma lotila tudi stavbinskega podjetja v veliki meri. Na ta način ustvarila se bode obstoječim podjetjem konkurenca, ki bode gotovo ugodno vplivala na znižanje cen za stavbinska dela. Človekoljubna tendenca projektovane zadruga našla je v meščanskih krogih mnogo simpatij, kar je razvidno že iz tega, da je že do 28. maja bilo podpisanih deležev za 80.000 gld.

Ko se je potem sklenilo, da se ima sestava združnih pravil prepustiti odboru, prestopilo se je k volitvi ter so bili v odbor voljeni sledeči gospodje: notar Ivan Gogola, posestnik Julij Kantz, inženjer Pavlin, posestnik in trgovec Vaso Petričič, posestnik Karol Polak, trgovec Avgust Skaberne, trgovec Ferdinand Souvan, posestnik Fran Štrukelj, odvetnik dr. Viktor Supan, posestnik Fran Trček, posestnik Ivan Velkoverh in nadinženjer Fran Žužek. Funkcionarje voli odbor iz svoje srede. Želeti je le, da bi novo društvo čim prej pričelo svoje delovanje in da bi našlo povsod one simpatije, ktere v resnici zasluži.

Zanimanje za to važno društvo rase čedalje bolj in z veseljem beležimo, da so se ideje oklenili pristaši vseh strank. Že do sedaj je zagotovljena ustanovna glavnica 100.000 gld., a da bi moglo društvo koj v začetku lotiti se uspešno svoje naloge, se je sklenilo dobiti še 100.000 gld., tako da bi ustanovna glavnica znašala 200.000 gld. Tudi knezoškof ekselenca dr. Missia je društvu pristopil in mu obljubil svojo podporo.

Ker je odbor se izrekel, da se naj meščansko stavbinsko društvo konstituirajo kot delniško društvo, imelo bo društvo prostejše roke in se bo moglo svobodnejše gibati. Ker bo društveno delovanje v splošno korist, bi bilo želeti, da mu pristopi kolikor več članov, kar je toliko lažje, ker ni treba več kakor 25 odstotkov podpisane kapitala koj plačati, ostali del pa se bo v primernih obrokih plačal.

Želeti je vsekako, da društvo vsaj v bodočem letu ne začne le z opekarno, temveč tudi s stavbinskimi deli. Drugo leto se bode v Ljubljani zidalo toliko, kolikor se še ni nobeno leto in se bode pozneje težko še katero. Večina hiš, ki se ima podreti, se bode na novo zidala prihodnje leto. Treba je pa, da bi za zidanje se dosegle primerne cene. To bode pa le mogoče, če začne omenjeno društvo svoje delovanje in da ne bode iskalo čezmernega dobička. Stavbene cene v Ljubljani so letos le zaradi tega tako visoke, ker ni dovolj konkurence. Sklicevanje na draginjo delavcev je le prazen izgovor, kajti delavci so le malo bolje plačani kakor drugo leto, le podjetniki bi radi nakrat obogateli.

Obrtniške raznoterosti.

Bengaličen ogenj. 4 dele solitarno-kislega barita ali solitarno-kislega stroncijana se v železni kozi nad majhnim ognjem razgreje. Ko je vse razbeljeno, se vzame z ognja in pridene del šelaka, ki se hitro topi, in spoji s stroncijanom ali baritom. Vse se z železno lopatico dobro premeša. Ko se ohladi, se zmelje zmes v prah in hrani v pušicah ali škat-

ljicah. Če se hoče doseči potreben efekt, pridene se 2—2 1/2 % magnezijevega praha. Z baritom se dobi zelen, s stroncijanom pa rudeč ogenj.

Dobro sredstvo zoper hišno gobo je petrolej. Če se ž njim namažejo lesene ali zidane stene, gobe odpadejo. Na ta način dajo se gobe popolnoma odpraviti.

Kit za porcelan. Prozoren kit za porcelan, ki se rabi kot navaden porcelanski kit se napravi, če se v zaprti steklenici razpusti 75 delov na koščke razrezanega kavčuka v 60 delih kloroforma in pridene še 50 delov nastiksa in vse se pusti tako dolgo stati na mrzlem, da se vse razstopi.

Kmetijstvo.

Preosnova davkov.

(Dalje.)

Pri volitvah v deželno pridobninsko davčno komisijo bode smel voliti deželni zbor tudi osebe, ki niso deželni poslanci, ako plačujejo pridobninski davek.

V komisije posamičnih okolišev volijo člani prvega in drugega pridobninskodavnega razreda neposredno ravno tako tudi obdavčenci tretjega in četrtega razreda v onih mestih, ki so zase pridobninskodavni okoliši. V vseh drugih slučajih voli se po volilnih možeh. Na vsacih dvajset taci davkoplačevalcev pride jeden volilen mož. Voliti se more osebno, ali pa s tem, da se pošlje izpolnjena glasovnica volilnemu komisarju. Voliti se bodo smeli le tisti moški plačevalci pridobninskega davka, ki so že izpolnili 24. leto in vživajo vsi državljanske in politične pravice. Voliti se torej ne bodo smele osebe, ktere so bile kaznovane zaradi taci zločinov, in pregreškov, pri katerih se za določeni čas odtegnejo državljanske pravice. Ravno tako se ne smejo voliti kridatorji.

Kdor je izvoljen, mora prevzeti izvolitev.

Volitev bodo smeli odkloniti državni in deželni poslanci, osebe, ki so izpolnili 60. leto, ali katere ovirajo kake telesne hibe, in pa osebe, ki so v kaki cenilni komisiji za osebni davek.

Komisijski člani ali njih namestniki volijo ali imenujejo se navadno na štiri leta. Vsaki dve leti izstopi polovica imenovanih in polovica voljenih članov. Kateri izstopijo prvi pot, določil bode žreb. Izstopivši se zopet lahko pokličejo v komisijo.

Te komisije so sklepčne, ako je pri njih zborovanjih poleg predsednika ali njegovega namestnika vsaj polovica članov. Če prvič seja ni bila sklepčna, je druga seja sklepčna, naj pride kolikor koli članov, ako se to v povabilu omeni. Komisija odločuje z absolutno večino navzočih članov.

Če se glasovi razcepijo in se za nobeni davčni postavki ne dobi večina, se prištejejo glasovi za največje obdačenje k glasovom za bližnji postavki, če se še ne najde večina, pa se vsi ti glasovi prištejejo glasovom za sledeči postavki, dokler se ne dobi absolutna večina. Ko bi n. pr. štela komisija dvanajst članov in bi v kakem slučaju 2 glasova za 10 gld. davka, 3 za 8 gld., 2 za 7 in 1 za 5 gld., se najprej k tistima dvema glasovoma, ki